

RÖVID KÖZLEMÉNY

HONNAN JÖTTÉL CAMERARIA?

Kovács Zoltán és Lakatos Ferenc
Nyugat Magyarországi Egyetem,
Erdő- és Faanyagvédelmi Intézet
9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

A Macedóniában 1986-ban Deschka és Dimič által leírt vadgesztenyelevél-aknázómoly (*Cameraria ohridella*) napjainkra a vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*) legfontosabb kártevőjévé vált. Az Európában korábban nem ismert, viszont rohamosan terjedő faj számos kutatócsoport érdeklődésének középpontjába került, így több, a károsító morfológiai leírásáról, életmódjáról, parazitáltságáról, valamint az ellene való védekezési eljárásokról szóló publikáció látott napvilágot (Balázs és Thuróczy 2000, Józsa és Czencz 2000). Fokozott érdeklődés kíséri továbbá – hiszen Európában új fajról van szó – a károsító elterjedésére, eredeti élőhelyére irányuló kutatásokat.

Az első feltételezések a faj eredeti lelőhelyét a különböző vadgesztenyefajok természetes előfordulási helyeihez köthették, így került szóba Japán, Észak-Kína, Kelet-India, Északnyugat-Himalája, a Balkán, valamint Észak-Amerika térsége (Holzschuh 1997). Ezek közül Indiában és a Himalájában *Cameraria* fajokat nem találtak (Kumata 2000, szóbeli közlés).

A napjainkig leginkább elfogadott elmélet szerint a faj Amerikából került Macedóniába emberi közvetítéssel. Ezt látszik alátámasztani, hogy azon a földrészen a *Cameraria* nemzetség mintegy 52 fajtát tartják számon (Davis 1983), pontos taxonómiai besorolásuk azonban jelenleg átdolgozás alatt áll. Érdeklődésre tarthat számot a *C. aesculisella* nevű faj, amely – hasonlóan a hazánkban is elterjedt *C. ohridella* fajhoz – vadgesztenyefajokat (*A. glabra*, *A. flava*) károsít.

Munkánk során a *Cameraria* nemzetség ázsiai elterjedéséről olyan információk jutottak birtokunkba, melyek új lehetőségeket nyitnak a faj származásának vizsgálatában. Az Ázsiában élő fajok zömmel a hüvelyesek (Leguminosae = Fabales) rendjébe tartozó növényeket károsítják. A Fülöp-szigeteken öt, Malajziában hét, Japánban szintén hét *Cameraria* faj honos, melyek taxonómiai elkülönítése a genitáliák vizsgálatával történt (Kumata 1993, 1995). A Japánban élő fajok közül a *C. nipponica* és a *C. acericola* az *Acer* nemzetségbe tartozó növények levelein készít aknákat. További négy, szintén Japánban élő fajnak még nincs tudományos neve, ezek közül egy a japán vadgesztenye (*A. turbinata*) károsítója. A hazánkban károsító *C. ohridella* és a Japánban honos *Cameraria* fajok morfológiai összehasonlítása során kiderült, hogy a *C. ohridella* a *C. nipponica* fajjal áll közeli rokoni kapcsolatban (Kumata 2000, szóbeli közlés).

Az Európában élő vadgesztenyelevél-aknázómoly származásának kérdése tehát továbbra is válaszra vár. A vonatkozó kutatások során a *Cameraria* nemzetség fajainak morfológiai és tápnövényvizsgálatai mellett fontos szerephez kell jutnia a fajok genetikai vizsgálatának is.

IRODALOM

- Balázs K.** és **Thuróczy Cs.** (2000): A *Cameraria ohridella* Deschka et Dimič parazitáltsága a környezet diverzitásának függvényében. *Növényvédelem*, 36: 281–287.
- Davis D. R.** (1983): Gracillariidae, in Hodges, R.W. ed., Check List of the Lepidoptera of America North of Mexico: 9–11. E.W. Classey Ltd., London
- Holzschuh, C.** (1997): Woher kommt die Rosskastanienminiermotte wirklich? *Forstschutz Aktuell*, 21: 11–12.
- Józsa S.** és **Czencz K.** (2000): Különböző védettségű vadgesztenyefák aknázómoly (*Cameraria ohridella* Deschka et Dimič) fertőzöttségének összehasonlító vizsgálata. *Növényvédelem*, 36: 291–300.
- Kumata T.** (1993): A contribution to the knowledge of the malaysian Lithocolletinae (Gracillariidae, Lepidoptera) with a revision of indian *Cameraria* associated with leguminosae. *Insecta Matsumurana*, 48: 85 p.
- Kumata T.** (1995): Some species of the subfamily Lithocolletinae (Gracillariidae, Lepidoptera) collected in the Philippines. *Insecta Matsumurana*, 52: 105–131.

WHERE DID YOU COME FROM, *CAMERARIA*?

Z. Kovács and F. Lakatos

University of West-Hungary, H-9400 Sopron, Bajcsy-Zsilinszky u. 4.

The horse chestnut leaf miner (*Cameraria ohridella*) has become one of today's most dangerous pest of wilde horse chestnut (*Aesculus hippocastanum*). Due to its extremely rapid spread and the heavy damage it can cause, *C. ohridella* is often in the centre of investigations. Nowadays, the most crucial question of the research work is to determine the origin of the moth.

The original habitat of the moth was at first supposed to be co-located with the different chestnut trees' habitats. This view supported Japan, Northern-China, Eastern-India, the Balkans and Northern-America (Holzschuh, 1997) as being the bedrock of *Cameraria*. However, we have evidence that no individuals of this species could be found in India and in the Himalayas (Kumata, 2000).

According to a currently accepted hypothesis, the moth came from America to Macedonia. It can be confirmed by the fact that more than 52 *Cameraria* species live in America (Davis, 1983) and one of them (*C. aesculisella*) damages american chestnut trees (*A. glabra*, *A. flava*).

However, during our investigations on *Cameraria*'s spread, some new information from Asia has become known to us on the basis of which a new approach may emerge. Several species of this genus turned out to live in Asia mainly on plants of the *Leguminosae* order. Five species were found on the Philippines, seven in Malaysia and seven in Japan. They have been distinguished taxonomically on the basis of the genitals (Kumata, 1993, 1995). Among the species living in Japan, the *C. nipponica* and the *C. acericola* make mines in plants of the *Acer* genus. One of the additional species existing in Japan damages *Aesculus turbinata* (which has not been determined yet). After comparing morphologically *Cameraria* species in Japan and the *C. ohridella* in Europe it has been concluded that the *C. ohridella* and the *C. nipponica* are close relatives. (Kumata, personal comm.)

Érkezett: 2000. október 12.

PHARE-FORRÁSOKHOZ JUTÁS SZAKÉRTŐI TÁMOGATÁSA

A „Projekt Promotion Facility” (PP Facility) keretében lehetőség nyílik arra, hogy a PROMEI PHARE-forrásai terhére a magyarországi minisztériumok, PHARA PMU-k, területfejlesztési tanácsok, önkormányzatok és más központi és regionális szervezetek Technical Assistance-hoz (szakértői segítséghez) juthassanak saját, az Európai Közösségi Vívmányok átvételét szolgáló Nemzeti Program és Csatlakozási Partnerséghez szorosan kapcsolódó projektjeik előkészítéséhez és kidolgozásához.

Az eljárásrendnek megfelelően a PP Facility pályázati alapon működik, a támogatási igényeket a PROMEI folyamatosan fogadja. Az értékelő bizottság az igényeknek megfelelően havonta egyszer, de akár többször is, konszenzusos alapon fogja odaítélni a benyújtott projekt-javaslatok közül a kiválasztott projektek számára a PHARE-támogatást szakértői segítség formájában.

Felvilágosítást a PROMEI illetékes munkatársa ad: **Ambrovcics Andrea** (tel.: 374-1085, 374-1080), fax: 374-1096, email: promei_kht@mil.matav.hu.

PROMEI, 1054 Budapest, Hold u. 25. Ügyvezető ig.: Vályi György